

MARTÍ DOMÍNGUEZ

El papamosques de Llorenç Riber

De vegades, de la lectura d'una obra no et queda més que un gust agradable, un solatge conformat per petits detalls intranscendents. És una lectura càlida i humana, que et retrotrau a altres temps, i on les anècdotes que s'hi celebren són sovint cànctides i insubstancials. Pense, per exemple, en *Les fures* de Llorenç Villalonga, amb aquella evocadora força del llenguatge, i amb aquella magistral reconstrucció d'un passat reclòs i inaferrable. Villalonga va desgranant a poc a poc els seus records d'infantesa, i, acostumats a les lletres estúpides o impulcres que inunden el panorama literari actual, el descobriment d'aquest món, d'aquella Mallorca profunda, és commovedor. Res de concret passa, res és substancial, i tanmateix, ens deixa tot un seguit de percepcions entranyables, sobre la vida i sobre la seua petita societat.

Sovint torne a aquestes lectures, a Víctor Català, a Josep Pla, a Joaquim Ruyra, a Narcís Oller. Busque els accidents del llenguatge, la nota col·loquial, la plasmació d'una conversa entre pagesos, o entre traginers, o entre pescadors, que l'autor ha aconseguit immortalitzar amb saviesa. Em sobta sempre la riquesa del vocabulari, i no en una ostentació pirrotècnica de diversitat lèxica, sinó perquè aquell ús del llenguatge respon senzillament a la necessitat d'anomenar cada element del paisatge pel seu nom.

Per això he llegit amb tant de gust *La minyonia d'un infant orat* de Llorenç Riber. "La inimitable prosa de Mn. Riber, farcida d'imatges i rotunda de ritme", explica la contraportada de l'edició "Biblioteca Les Illes d'Or". I és ben cert. Tan bon punt t'endinses per aquestes pàgines autobiogràfiques et sedueix la rotunda seguretat del seu estil. Al darrere hi ha un escriptor sòlid, i una infantesa feliç, la d'un infant orat, que furta fruita als veïns o que ensopega amb un eixam d'abelles. I, tanmateix, és la percepció dels petits detalls el que

dóna qualitat a la prosa: "Al so del vent ballaven cerimoniosament les flors de correjola que són unes a manera de faldes acampanades amb quatre ratlles de vermell. D'aquestes flors, en diem 'faldes de la Mare de Déu'. L'alè del vent, suau i rítmic, feia córrer una argentada tremolor sobre els favars aleshores ufans de llur fullatge, d'un verd pàl·lid com aquell de les oliveres; i esparpillava les miríades de pupil·les negres que animen la blanca i menuda flor. I els pesolars en flor... Oh els pesolars en flor! Ells em temptaren victoriosament i em feren allargar el braç a la cosa vedada."

"Aquest papamosques, estimats amics, és el primer de la literatura catalana! Ningú abans havia escrit una ratlla sobre ell"

Aquestes confessions del bon mossèn Riber poden fer somriure. Aquest "Oh els pesolars en flor!" pot produir algun acudit burleta, sobretot en qui mai no haja vist una mata de pèsols. I, tanmateix, en aquests mots es manifesta una emoció sincera, i una visió rica i ornada de la natura. Els noms de les plantes, dels insectes, dels ocells, apareixen naturalment en els seus escrits. "El cementeri rural és al peu d'una gran muntanya blava. I quina pau! [...] L'església és consagrada a l'arcàngel Sant Miquel, el qual, a sos peus, hi té encadenat un dimoni negre. I aquest dimoni negre és innocent. Figurau-

vos que tots els anys, quan jo era infant, una caçamosques tímida anava a enganxar el niu entre les seues banyes." Aquest papamosques, estimats amics, és el primer de la literatura catalana! Ningú abans —m'heu de creure— havia escrit una ratlla de l'esquívola i temorenc papamosques (que a Mallorca diuen caçamosques). Un ocelllet oblidat per poetes, menystingut pel folklore, fins i tot balafiat pels naturalistes. El bon mossèn Riber s'hi fixa, i això mereix tots els meus respectes.

Potser aquestes ratlles us semblaran encés superficials. Però tan sols era un apunt a propòsit de *La minyonia d'un infant orat*. Ah! El papamosques de Llorenç Riber... Ni bri de més, ni bri de menys.

ORIOI BOHIGAS

“Sagarra crea el model de **prosa** memorialística”

—L'editorial Tres i Quatre ha publicat a l'*Obra Completa* de Josep Maria de Sagarra, que edita a cura de Narcís Garolera, el primer volum de les *Memòries* de l'autor de *Vida privada*. Quin record conserveu d'aquest llibre, aparegut el 1954, quina opinió en teniu?

—És un llibre que vaig llegir fa molts anys i amb molta atenció. Per a mi, Josep Maria Sagarra hi crea el model més reeixit del català memorialístic, del català periodístic. Penso que és un llibre fonamental en la literatura catalana i que és un dels més destacats, en el seu camp, de la literatura universal, pel que té de crònica que combina el relat anecdòtic amb les intencions programàtiques. Només hi ha un llibre que s'hi assembla, a casa nostra, i són les memòries de Gaziel, *Tots els camins duen a Roma*, escrites en una llengua molt paral·lela i semblant a la de Sagarra.

—El periodista i escriptor Pau Vidal ha basat el seu primer llibre de creació literària, el recull de relats, *Homeless* (Editorial Empúries. Premi Documenta), en les angoixes patides pels que han perdut les seves cases amb la reforma de la Ciutat Vella de Barcelona. Deixant a banda els casos personals, penseu que globalment s'ha fet bé o malament, aquesta reforma?

—És molt difícil jutjar la reforma en poques frases sense analitzar a fons cada un dels diferents aspectes de manera separada. Hi ha elements per dir que s'ha fet bé i fins i tot molt bé, però també hi ha elements per dir que s'ha fet malament. Penso, però, que vist en conjunt diria que s'ha fet bé perquè s'ha seguit, i s'ha prioritzat, un criteri que per a mi era bàsic, determinant, i és que el barri fos habitable, i que millorés

l'habitabilitat després de les obres. Que places i carrers fossin vives i fessin la funció que fan en tota ciutat. Els aspectes socials són, per tant, els més defensables, perquè s'ha aconseguit una cosa excepcional: que s'ha fet la transformació sense exiliar la gent, sense que la població se n'anés. La gent s'ha resituat i prova d'això és que la població s'ha rejovenit. Hem millorat el teixit social amb gent més jove i de més riquesa productiva. Això s'ha fet bé. Però algunes coses no s'han fet prou bé. L'arquitectura nova, la que ha substituït l'anterior, no sempre ha estat de prou nivell i gairebé mai d'altíssim nivell. Això s'ha produït bàsicament per dues raons: per una manca de programació feble, d'una banda, i per la manca de diners, de finançament, de l'altra.

—Podríeu cridar l'atenció sobre alguna revista d'arquitectura nova?

—La revista *Scalae*, una publicació molt curiosa destinada a arquitectes, que dirigeix Félix Arranz. El mes de maig se'n va presentar el primer número al FAD de Barcelona. La revista és com un pòster plegable. En una banda hi ha el dibuix d'un arquitecte, i a l'altra, diversos articles. És fàcil de llegir, planteja debats d'interès i et posa al dia de les noves propostes. És una revista que cal encoratjar i veure com serà en els propers números.

—No hi havia revistes d'arquitectura que feien aquesta funció?

—Sí que n'hi havia, però el que no hi havia eren mitjans de comunicació sobre el debat arquitectònic a un preu assequible. El que domina són revistes luxoses, a preus exorbitants.

—Què opineu de la campanya a la presidència del FC Barcelona i de l'actitud dels candidats?

—L'espectacle em sembla bastant trist, en termes generals, sobretot pels gestos i el to de gairebé tots els candidats. No hi veig un nivell personal i cultural prou engrescador, encara que alguns es notin més preparats i formats que altres. Donen la sensació de pertànyer a una Catalunya migrada i de baix nivell d'educació, i això és preocupant. D'altra banda, és sorprenent que tots ells hagin acabat parlant de futbol i de jugadors com si fossin tècnics. No penso que la feina d'un president sigui la de fer de tècnic. Un president de futbol és un director d'empresa i no ha de fer de director tècnic. És com si un ministre de l'exèrcit hagués de ser militar o un ministre de Sanitat, metge.

“Hi ha elements per dir que la reforma de Ciutat Vella de Barcelona s'ha fet bé i fins i tot molt bé, però també n'hi ha per dir que s'ha fet malament”

Lluís Bonada